

В. В. Хоша
кандидат юридичних наук,
завідувач відділу

*Харківський науково-дослідний інститут судових експертиз
ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса
Міністерства юстиції України*

ВИЗНАЧЕННЯ ПРАВОВИХ ЗАСАД АКРЕДИТАЦІЇ СУДОВО-ЕКСПЕРТНИХ УСТАНОВ УКРАЇНИ

У статті теоретично обґрунтовано та визначено загальні правові засади системи акредитації в Україні з метою формулювання сутності механізму адміністративно-правового регулювання в галузі акредитації судово-експертних установ України, а також характеристики більш широкої категорії – «правове регулювання», з урахуванням особливостей суспільних відносин у галузі акредитації органів з оцінки відповідності.

Ключові слова: акредитація, судово-експертні установи, правові засади, правове регулювання.

Акредитація судово-експертних установ (далі – СЕУ) як різновид адміністративних послуг здійснюється за певними стандартами, серед яких – правові засади акредитації органів з оцінки відповідності (далі – ООВ) в Україні. Одразу слід зазначити, що поряд із поняттям правових засад у науці теорії держави та права, адміністративного права використовуються й такі поняття, як принципи права, правові принципи.

Існує позиція розмежування означених понять, коли під принципами права розуміють не закріплені в нормах права закономірності, а правовими принципами (засадами) називають ідеї, утілені в нормах права [1, с. 4-5]. Ми є прибічниками позиції визначення принципів права, як і правових принципів чи засад тільки ідей, які закріплені в нормах права. Наприклад, за визначенням І. П. Козаченка правові засади – це сукупність правових норм, що закріплюють юридичну необхідність і створюють умови для досягнення тих чи інших завдань різних видів державної діяльності, безпосередньо визначають правові, організаційні й тактичні положення організації та здійснення такого роду діяльності [2, с. 35-36]. Як бачимо, в цьому визначенні поняття правових засад містить таку ознаку, як закріплення в нормах права. С. С. Алексєєв з цього приводу зауважує, що принципи права – це вихідні наскрізні ідеї, засади, що виражають головний і визначальний зміст права та існують перш за все в юридичних нормах. Ті начала, які ще не закріплені в правових нормах, не можуть бути віднесені до правових принципів. Вони є лише ідеями (засадами) правосвідомості, науковими висновками, але не принципами права [3, с. 103, 105].

Як пояснює А. М. Колодій, принципи права – це такі відправні ідеї існування права, що виражають найважливіші закономірності й підвалини певного типу держави та права, є однопорядковими із сутністю права та становлять його головні риси, відзначаються універсальністю, вищою імперативністю й загальнозначимістю, відповідають об'єктивній необхідності побудови та зміцнення певного суспільного ладу. У більшості випадків окремі принципи права спочатку існують як загальносоціальні, а потім, за умови використання таких принципів юридичною практикою й дослідження юридичною наукою, – як принципи правосвідомості, з рештою перетворюючись, у результаті процесу правотворчості, на принцип права [4, с. 23]. При цьому, В. М. Ведяхін і К. В. Ведяхіна впевнені, що ідеологічною основою принципів права є ідеї права, правова ідеологія, у яких утілюється розуміння сутності й соціального призначення права. Ідеї права – це сфера правосвідомості, і вони виробляються юридичною наукою. Але до їх формулювання в нормах права, прямо або побічно, вони є тільки ідеями, думками, теоретичними положеннями, але юридичного значення не мають. Якщо ж ці ідеї проходять опосередкування законодавцем, то вони вже переходять у сферу юридичних норм і втілюються в зміст позитивного права конкретної держави [5, с. 21].

Згідно з ч. 2 ст. 5 Закону України «Про акредитацію органів з оцінки відповідності» [6], акредитація здійснюється відповідно до вимог, установлених законодавством у сфері акредитації, національними стандартами з питань акредитації, гармонізованими з відповідними міжнародними та європейськими стандартами, а також іншими документами з питань акредитації, прийнятими Національним органом України з акредитації (далі – НОУА), міжнародними та європейськими організаціями з акредитації. Спираючись на зазначене, вважаємо за доцільне правові засади акредитації СЕУ України визначити як закріплену в нормативно-правових актах сукупність вихідних наскрізних ідей, які визначають юридичну необхідність і створюють умови для акредитації та подальшого моніторингу ООВ, безпосередньо визначають правові, організаційні й тактичні положення організації та здійснення певних видів діяльності.

Як зазначає І. Ш. Кілясханов, практикою акредитації вироблені деякі загальні підходи, які лежать в основі здійснення акредитаційної діяльності будь-якого уповноваженого органу. Вони до певної міри закріплені в самому законодавстві, без вказівки на них як на вихідні начала такої діяльності [7, с. 173-197].

Правові засади акредитації ООВ в Україні визначаються, насамперед, у міжнародних стандартах ISO/IEC 17000:2004 «Conformity assessment – Vocabulary and general principles» [8] та ISO/IEC 17011:2017 «Conformity assessment – Requirements for accreditation bodies accrediting conformity assessment bodies» [9]. В Україні ці міжнародні стандарти гармонізовані, відповідно, як ДСТУ ISO/IEC 17000:2007 «Оцінка відповідності. Словник термінів і загальні принципи» [10] та ДСТУ ISO/IEC 17011:2017 «Оцінювання відповідності. Загальні вимоги до органів акредитації, що акредитують органи оцінювання

відповідності» [11]. Виходячи з положень Закону України «Про стандартизацію», стандартом є нормативний документ, заснований на консенсусі, прийнятий визнаним органом, що встановлює для загального і неодноразового використання правила, настанови або характеристики щодо діяльності чи її результатів, та спрямований на досягнення оптимального ступеня впорядкованості в певній сфері [12]. Згідно із ДСТУ ISO/IEC 17000:2007 процес акредитації (лат. *accredo* – довіряти) визначено як підтвердження відповідності третьою стороною, що стосується ООВ, яке слугує офіційним підтвердженням його компетентності для виконання конкретних завдань з оцінки відповідності (далі – ОВ).

Досліджуючи питання адміністративно-правового регулювання акредитації ООВ в Україні та відповідні механізми, слід зазначити, що під механізмом правового регулювання суспільних відносин розуміють сукупність правових засобів, за допомогою яких поведінка суб'єктів суспільних відносин приводиться у відповідність до вимог і дозволів, що містяться в нормах права [13, с. 261]. Механізм правового регулювання складають елементи, обов'язкові на окремих його стадіях. Кожен елемент відіграє специфічну роль у регулюванні суспільних відносин, що виникають на їх основі [14, с. 346]. Так, А. М. Колодій, В. В. Копейчиков, С. Л. Лисенков із співавторами характеризують лише три його основні елементи: норми права; правові відносини; акти реалізації прав і обов'язків [13, с. 261]. О. Ф. Скакун, окрім конкретизації зазначених основних елементів, уносить до цього переліку й акти застосування норм права: принципи права, норми права, нетипові правові розпорядження (спеціалізовані норми права), об'єктивовані в нормативно-правових актах; правовідносини, суб'єктивні юридичні права й обов'язки в їх індивідуалізації (конкретизації); акти безпосередньої реалізації прав і обов'язків; акти застосування норм права [14, с. 498].

Поняття «механізм адміністративно-правового регулювання», за визначенням Т. О. Коломоєць, являє собою сукупність правових засобів, за допомогою яких здійснюється правове регулювання суспільних відносин у сфері адміністративного права [15, с. 23]. В. Й. Развадовський розглядаючи поняття «адміністративно-правове регулювання» зазначає, що воно здійснюється такою комбінацією способів правового регулювання, у якій переважають зобов'язання й заборони. Ця комбінація формується через наділення учасників правовідносин суб'єктивними юридичними правами та покладанням на них обов'язків шляхом визначення й закріплення в правових актах певних правил поведінки внаслідок правотворчої діяльності уповноважених на це органів (посадових осіб) [16, с. 25-26].

На основі дефініцій механізму правового регулювання, основних його особливостей, а також норм адміністративного права можна сформулювати розуміння механізму адміністративно-правового регулювання акредитації СЕУ України, як сукупність правових засобів (норм права, правових відносин, актів тлумачення й застосування правових норм та ін.) впливу на відносини потенційних і акредитованих ООВ із НОУА для забезпечення єдиної технічної політики у сфері ОВ;

забезпечення довіри споживачів до діяльності з ОВ; створення умов для взаємного визнання результатів діяльності акредитованих органів на міжнародному рівні. Ці завдання визначено в ст. 4 Закону України «Про акредитацію органів з оцінки відповідності» [6].

В. Й. Развадовський зазначає, що поняття «правове регулювання» є особливою категорією, яка очолює специфічний понятійний ряд, такий як правовий режим, правові способи тощо [16, с. 22-23]. М. І. Матузов та О. М. Малько пропонують визначати правовий режим як особливий порядок правового регулювання, що втілюється в певному поєднанні юридичних засобів, що створюють бажаний соціальний стан, конкретний ступінь сприятливості або несприятливості для задоволення інтересів суб'єктів права [17, с. 16-17]. С. С. Алексєєв визначає правовий режим як свого роду «збільшений блок» в загальному арсеналі правового інструментарію, який би з'єднав в єдину конструкцію певний комплекс правових засобів [18, с. 373-374].

О. І. Спектор зазначає, що правовий режим акредитації – один із численних видів дозвільних адміністративно-правових режимів, що поширює сферу своєї дії на дотримання суб'єктами акредитації відповідності процесу та результатів їх основної діяльності меті, визначеної в їх установчих документах і відображає специфіку діяльності у відповідній сфері, згідно з правилами, прийнятими спеціалізованим державним органом з акредитації. Науковець розглядає акредитацію як державний механізм управління, який не закінчується отриманням відповідного атестату, оскільки між спеціально уповноваженим органом державної влади, що здійснює акредитацію, та суб'єктом акредитування розвиваються тривалі правовідносини [19, с. 3]. Судово-експертна установа під час підготовки та проведення акредитації розглядається як суб'єкт акредитування або потенційний ООВ. На законодавчому рівні, враховуючи зазначені міжнародні, національні стандарти та відповідно до Закону України «Про технічні регламенти та оцінку відповідності» [20] термін ООВ визначається як підприємство, установа, організація чи їх структурний підрозділ, що здійснює діяльність з ОВ – процесу доведення того, що визначені вимоги, які стосуються продукції, процесу, послуги, системи, особи чи органу, були виконані [20].

Важливим кроком у формуванні механізму правового регулювання акредитації ООВ в Україні стало прийняття у 2001 р. Закону України «Про акредитацію органів з оцінки відповідності» [6]. Цей законодавчий нормативно-правовий акт безпосередньо визначає правові, організаційні та економічні засади акредитації, розкриває зміст таких основних термінів, як «акредитація ООВ», «взаємне оцінювання», «консультування», «національний знак акредитації», «оцінка», «персонал акредитації» тощо. Крім того, цей Закон регулює відносини, пов'язані з акредитацією НОУА ООВ, у тому числі, іноземних ООВ, та поширюється на органи виконавчої влади, НОУА та ООВ незалежно від форми власності.

У числі правових засад акредитації називають: оплатність (платність) за проведення акредитації; непередаваність особливих повноважень, отриманих в результаті акредитації, іншим особам; публічність і

законність [147, с. 173-197]. Цей перелік не є повним. Згідно зі ст. 5 Закону України «Про акредитацію органів з оцінки відповідності» [6] основними принципами діяльності з акредитації є: 1) забезпечення рівності прав, законних інтересів усіх заінтересованих сторін; 2) загальнодоступності та неупередженості проведення робіт з акредитації; 3) прозорості діяльності з акредитації; 4) професійної компетентності виконавців робіт; 5) добровільності акредитації; 6) забезпечення участі органів виконавчої влади та громадських організацій на паритетній основі; застосування гармонізованих із міжнародними і європейськими стандартами вимог щодо акредитації; 7) дотримання суспільних інтересів; 8) конфіденційності інформації, отриманої в процесі акредитації.

Доцільно додати, що хоч правової засади контролю немає в цьому переліку, однак аналіз інших положень Закону України «Про акредитацію органів з оцінки відповідності» [6] дозволяє стверджувати про її закріплення. Так, у ст. 6 визначено, що до числа основних функцій НОУА належить проведення моніторингу за відповідністю акредитованих ним ООВ вимогам акредитації шляхом здійснення нагляду, проведення повторних і позачергових оцінок. Отже, можна стверджувати, що обов'язковим для акредитації ООВ є подальший контроль їх діяльності з ОВ з боку НОУА. На нашу думку, зазначену засаду доцільно прямо закріпити в ст. 5 цього Закону.

Таким чином, орган акредитації повинен бути незалежним від СЕУ, що акредитуються. Процедура акредитації проводиться за правилами, які є загальнодоступними й вільними в застосуванні. Акредитації піддаються тільки ті СЕУ, які виявляють бажання її пройти (ст. 24 Закону України «Про технічні регламенти та оцінку відповідності» [20]). Визначено, що ОВ здійснюється на добровільних засадах, у будь-яких формах, включаючи випробування, декларування відповідності, сертифікацію та інспектування, і на відповідність будь-яким заявленим вимогам). Органи акредитації мають періодично підтверджувати свою компетентність, як правило, за допомогою інших органів з акредитації. Усім СЕУ, що акредитуються пред'являються однакові вимоги.

Ті СЕУ України, що на сьогодні вже акредитовані на відповідність міжнародного стандарту ISO/IEC 17025, у своїй діяльності керуються такими засадами як:

- дотримання вимог нормативно-правових актів і стандарту з питань акредитації, на відповідність якого вони акредитовані;
- посилання на акредитацію тільки стосовно тих робіт, на здійснення яких їх було акредитовано;
- оплачування всіх робіт, пов'язаних з їх акредитацією та моніторингом;
- припинення посилання на акредитацію у своїй документації в разі тимчасового зупинення дії або скасування атестата про акредитацію [6].

Слід зазначити, що відповідно до ст. 4 нового Закону України «Про метрологію та метрологічну діяльність», який набрав чинності 01 січня 2016 р., систему добровільної акредитації калібрувальних лабораторій, а

також систему акредитації випробувальних лабораторій уключено до метрологічної системи України, основними завданнями якої є:

1) реалізація єдиної технічної політики у сфері метрології та метрологічної діяльності;

2) захист громадян і національної економіки від наслідків недостовірних результатів вимірювань;

3) здійснення фундаментальних та прикладних досліджень і наукових розробок у сфері метрології та метрологічної діяльності;

4) економія всіх видів енергетичних і матеріальних ресурсів;

5) забезпечення якості та конкурентоспроможності вітчизняної продукції;

6) створення нормативно-правових, нормативних, науково-технічних і організаційних основ забезпечення єдності вимірювань у державі [21].

Враховуючи викладене, можна стверджувати, що за допомогою акредитації СЕУ в Україні утворюється єдина система оцінки умов та результатів їх діяльності як ООВ. Акредитація СЕУ України є офіційним визнанням НОУА компетентності таких установ як ООВ у виконанні робіт в певній галузі ОВ. За своєю природою акредитація є особливою формою державного регулювання, у рамках якої спеціально уповноважений орган державної влади (НОУА) наділяє певного суб'єкта (СЕУ) особливими повноваженнями. Правовий режим акредитації є різновидом дозвільних адміністративно-правових режимів і ґрунтується на засадах доступності, добровільності, професійної компетентності, рівноправності, прозорості, конфіденційності, участі органів виконавчої влади та громадських організацій, незалежності й неупередженості, непередаваності особливих повноважень акредитації іншим особам, контролю. Остання засада на сьогодні прямо не передбачена в переліку основних принципів діяльності з акредитації, що визначені в ст. 5 Закону України «Про акредитацію органів з оцінки відповідності» [6], що слід виправити.

Перелік посилань

1. *Байтин М. И.* О принципах и функциях права: новые моменты. *Правоведение*. СПб, 2000. № 3. С. 4–16.

2. *Козаченко І. П., Регульський В. Л.* Правові морально-етичні та організаційні основи оперативно-розшукової діяльності: моногр. Львів: ЛІВС при НАВС України, 1999. 219 с.

3. *Алексеев С. С.* Проблемы теории права: курс лекций в 2-х т. Свердловск, 1972. Т. 1. 396 с.

References

1. *Baitin, M. I.* (2000). O printsipakh i funktsiiakh prava: novye momenty [About the principles and functions of law: new moments]. *Pravovedenie*. SPb, No 3, p. 4–16. [in Russian].

2. *Kozachenko, I. P., Rehuskyi, V. L.* (1999). Pravovi moralno-etychni ta orhanizatsiyni osnovy operatyvno-rozshukovoi diialnosti [Legal Moral-Ethical and Organizational Foundations of Operative-Investigative Activity]: monohraphiia. Lviv: LIVS pry NAVS Ukrainy, 219 p. [in Ukrainian].

3. *Alekseev, S. S.* (1972). Problemy teorii prava: kurs lektzii v 2 t. [Law theory problems]. Sverdlovsk, T. 1, 396 p. [in Russian].

4. Колодій А. М. Принципи права України: моногр. Київ: Юрінком Інтер, 1998. 208 с.
4. Kolodii, A. M. (1998). *Pryntsyvy prava Ukrainy: monohr.* [Law principles of Ukraine]. Kyiv: Yurinkom Inter, 208 p. [in Ukrainian].
5. Ведяхин В. М., Ведяхина К. В. Понятие и классификация принципов права. *Право и политика*. Москва. 2002. № 4. С. 19–28.
5. VEDIKhin, V. M., VEDIKhinA, K. V. (2002). Poniatie i klassifikatsiia printsipov prava [The concept and classification of the principles of law]. *Pravo i politika*. Moskva, No 4, pp. 19–28 [in Russian].
6. Про акредитацію органів з оцінки відповідності: закон України від 17.05.2001 р. № 2407–III. *Офіційний вісник України*. 2001. № 24. С. 9.
6. Pro akredytatsiiu orhaniv z otsinky vidpovidalnosti: zakon Ukrainy vid 17.05.2001 r. No 2407-III (2001). [On accreditation of conformity assessment bodies]. *Ofitsiyniy visnyk Ukrainy*. [Official Bulletin of Ukraine], No 24, p. 9. [in Ukrainian].
7. Килиасханов И. Ш. Административное право России: курс лекций. Москва: Изд-во БФ Мос УМВД России, 2003. 502 с.
7. Kiliaskhanov, I. Sh. (2003). *Administrativnoe pravo Rossii : kurs lektsii* [Russian administrative Law]. Moskva: Izd-vo. BF Mos UMVD Rossii, 502 p. [in Russian].
8. ISO/IEC 17000:2004. Оцінка відповідності. Словник термінів і загальні принципи: чинний від 2004-11-04. Женева, ISO, 2004. 47 стр.
8. ISO/IEC 17000:2004. Otsinka vidpovidnosti. Slovnyk terminiv i zahalni pryntsyvy [Chynnyi vid 2004-11-04] [ISO/IEC 17000:2004. Conformity assessment. Vocabulary and general principles: valid from 2004-11-01]. Geneva, ISO, 2004, 47 p. [in Ukrainian].
9. ISO/IEC 17011:2017. Оцінювання відповідності. Загальні вимоги до органів акредитації, що акредитують органи з оцінки відповідності: чинний від 2017-11-01. Женева, ISO, 2017. 29 стр.
9. ISO/IEC 17011:2017. Otsiniuvannia vidpovidnosti. Zahalni vymohy do orhaniv akredytatsii, shcho akredytuiut orhany z otsinky vidpovidnosti: chynnyi vid 2017-11-01 [ISO/IEC 17011:2017. Conformity assessment – Requirements for accreditation bodies accrediting conformity assessment bodies: valid from 2017–11–01]. Geneva, ISO, 2017, 29 p. [in Ukrainian].
10. ДСТУ ISO/IEC 17000:2007. Оцінка відповідності. Словник термінів і загальні принципи (ISO/IEC 17000:2004, IDT): чинний від 2007–12–04. Вид. офіц. Київ: Держспоживстандарт України, 2008. 20 с.
10. DSTU ISO/IEC 17000:2007. Otsinka vidpovidnosti. Slovnyk terminiv i zahalni pryntsyvy: chynnyi vid 2007-12-04 [DSTU ISO/IEC 17000:2007. Conformity assessment. Vocabulary and general principles (ISO/IEC 17000:2004, IDT)]. Vyd ofits. Kyiv: Derzhspozhyvstandart Ukrainy, 2008, 20 p. [in Ukrainian].
11. ДСТУ ISO/IEC 17011:2017. Оцінювання відповідності. Загальні вимоги до органів акредитації, що акредитують органи з оцінки відповідності (ISO/IEC 17011:2017, IDT): чинний від 2018–01–01. Вид. офіц. Київ:
11. DSTU ISO/IEC 17011:2017. Otsiniuvannia vidpovidnosti. Zahalni vymohy do orhaniv akredytatsii, shcho akredytuiut orhany z otsinky vidpovidnosti (ISO/IEC 17011:2017, IDT): chynnyi vid 2018-01-01 [DSTU ISO/IEC

ДП «УкрНДНЦ», 2017. 26 с.

17011:2017. Conformity assessment. General requirements for accreditation bodies which accredit conformity assessment bodies (ISO/IEC 17011:2017, IDT): valid from 2018–01–01. Vyd ofits. Kyiv: DP 'UkrNDNTS', 2017, 26 p. [in Ukrainian].

12. Про стандартизацію: закон України від 05.06.2014 р. № 1315–VII. *Офіційний вісник України*. 2014. № 54. С. 32.

12. *Pro standartyzatsiiu*: zakon Ukrainy vid 05.06.2014 No 1315-VII (2014). [On standardization]. *Ofitsiynyi visnyk Ukrainy*. [Official Bulletin of Ukraine], No 54, p. 32 [in Ukrainian].

13. Колодій А. М., Копейчиков В. В., Лисенков С. Л. та ін. *Теорія держави і права*: навч. посіб. Київ: Юніком-Інтер, 2002. 368 с.

13. *Kolodii, A. M., Kopieichykov, V. V., Lysenkov, S. L. ta in.* (2002). *Teoriia derzhavy i prava*: navch. posib. [Theory of State and Law]. Kyiv: Yunikom-Inter., 368 p. [in Ukrainian].

14. Скакун О. Ф. *Теорія держави та права*: підруч.: пер. з рос. Харків: Консум, 2001. 656 с.

14. *Skakun, O. F.* (2001). *Teoria derzhavy i prava*: pidruch. per. z ros. [Theory of State and Law] Kharkiv: Konsum, 656 p. [in Ukrainian].

15. Коломоєць Т. О. *Адміністративне судочинство України*: підруч. Київ, 2008. 216 с.

15. *Kolomoiets, T. O.* (2008). *Administratyvne sudochnstvo Ukrainy*: pidruch. [Administrative court procedure of Ukraine]. Kyiv, 216 p. [in Ukrainian].

16. Развадовський В. Й. *Адміністративно-правове регулювання правовідносин у транспортній сфері України*: моногр. Харків: Вид-во Нац. ун-ту внутр. справ, 2004. 284 с.

16. *Razvadovskiy, V. I.* (2004). *Administratyvno-pravove rehuliuвання pravovidnosyn u transportnii sferi Ukrainy*: monohr. [Law-administrative adjusting of legal relationships in transport field of Ukraine]. Kharkiv: Vyd-vo Nats. un-tu vnutr. sprav, 284 p. [in Ukrainian].

17. Матузов Н. И., Малько А. В. *Правовые режимы: вопросы теории и практики*. *Правоведение*. СПб, 1996. № 1. С. 16–19.

17. *Matuzov, N. I., Malko, A. V.* (1996). *Pravovye rezhimy: voprosy teorii i praktiki* [Legal mode: questions of theory and practice]. *Pravovedenie [Jurisprudence]* SPb, No 1. pp. 16–19 [in Russian].

18. Алексеев С. С. *Право*. Азбука. Теория. Философия. Опыт комплексного исследования: науч. изд. Москва: Статут, 1999. 712 с.

18. *Alekseev, S. S.* (1999). *Pravo*. Azbuka. Teoriia. Filosofiiia. Opyt kompleksnogo issledovaniia: nauch. izd. [Right. Alphabet. Theory. Philosophy. Experience of a comprehensive research]. Moskva: Statut, 712 p. [in Russian].

19. Спектор Е. И. *Правовое регулирование режима аккредитации. Право и экономика*. Москва, 2004. № 1. С. 3–10.

19. *Spektor, E. I.* (2004). *Pravovoe regulirovanie rezhima akkreditatsii* [Legal regulation of the accreditation mode]. *Pravo i Economica*. [Law and Economics]. Moskva, No 1. pp. 3–10 [in Russian].

20. Про технічні регламенти та оцінку відповідності: закон України від 15.01.2015. № 124–VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 14. С. 754.

20. *Pro tekhnichni rehlymenty ta otsinku vidpovidnosti: zakon Ukrainy vid 15.01.2015, No 124-VIII. (2015) [On technical regulations and Conformity assessment.] Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. [Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine], No 14. p. 754 [in Ukrainian]*

21. Про метрологію та метрологічну діяльність: закон України від 05.06.2014 р. № 1314–VII. *Офіційний вісник України*. 2014. № 54. С. 11.

21. *Pro metrolohiuu ta metrolohichnu diialnist : zakon Ukrainy vid 05.06.2014 No 1314–VII (2014). [On metrology and metrology activity] Ofitsiynyi visnyk Ukrainy. [Official Bulletin of Ukraine], 2014, No 54. p. 11 [in Ukrainian].*

ОПРЕДЕЛЕНИЕ ПРАВОВЫХ ОСНОВ АККРЕДИТАЦИИ СУДЕБНО-ЭКСПЕРТНЫХ УЧРЕЖДЕНИЙ УКРАИНЫ

В. В. Хоша

В статье теоретически обоснованы и определены общие правовые основы системы аккредитации в Украине с целью формулирования сущности механизма административно-правового регулирования в области аккредитации судебно-экспертных учреждений Украины, а также характеристики более широкой категории – «правовое регулирование», с учетом особенностей общественных отношений в области аккредитации органов по оценке соответствия.

Механизм административно-правового регулирования аккредитации судебно-экспертных учреждений Украины – это совокупность правовых средств (норм права, правовых отношений, актов толкования и применения правовых норм и др.) воздействия на отношения потенциальных и аккредитованных органов по оценке соответствия с Национальным органом Украины по аккредитации для обеспечения единой технической политики в области оценки соответствия; обеспечения доверия потребителей к деятельности по оценке соответствия; создание условий для взаимного признания результатов деятельности аккредитованных органов на международном уровне и т. д.

Правовые основы аккредитации судебно-экспертных учреждений Украины – это закрепленная в нормах права совокупность выходных сквозных идей, которые определяют юридическую необходимость и создают условия для аккредитации и мониторинга органов по оценке соответствия, непосредственно определяют правовые, организационные и тактические положения организации и осуществления соответствующих видов деятельности. Правовой режим аккредитации является разновидностью разрешительных административно-правовых режимов. Он основывается на принципах доступности, добровольности, профессиональной компетентности, равноправия, прозрачности, конфиденциальности, участия органов исполнительной власти и общественных организаций, независимости и беспристрастности, непередаваемости особых полномочий аккредитации другим лицам, контроля (последний принцип следует внести в перечень основных принципов деятельности по аккредитации, которые

определены в ст. 5 Закона Украины «Об аккредитации органов по оценке соответствия»). Процедура аккредитации проводится по правилам, которые являются общедоступными и свободными в применении. Органы аккредитации должны периодически подтверждать свою компетентность, как правило, с помощью других органов по аккредитации.

Ключевые слова: аккредитация, судебно-экспертные учреждения, правовые основы, правовое регулирование.

DETERMINATION OF THE LEGAL FRAMEWORK FOR THE ACCREDITATION OF FORENSIC-EXPERT INSTITUTIONS OF UKRAINE

V. Khosha

In the article, in order to formulate the essence of the administrative-legal regulation mechanism in the field of accreditation of forensic institutions of Ukraine, the general legal foundations of the accreditation system in Ukraine are defined theoretically, as well as the characteristics of a wider category – 'legal regulation', taking into account the peculiarities of public relations in accreditation of conformity assessment bodies.

The mechanism of administrative and legal regulation of accreditation of forensic institutions of Ukraine is a combination of legal means (legal norms, legal relations, acts of interpretation and application of legal norms, etc.) of influencing the relations between potential and accredited conformity assessment bodies ensuring a uniform technical policy in the field of conformity assessment; ensuring consumer confidence in conformity assessment activities; creating conditions for mutual recognition of the results of accredited bodies at the international level, etc.

The legal basis for the accreditation of forensic institutions of Ukraine is a set of output cross-cutting ideas enshrined in legal norms that define legal necessity and create conditions for accreditation and monitoring of conformity assessment bodies, directly determine legal, organizational and tactical provisions of the organization and implementation of relevant activities. The legal regime of accreditation is a type of permissive administrative and legal regimes. It is based on the principles of accessibility, voluntariness, professional competence, equality, transparency, confidentiality, participation of executive bodies and public organizations, independence and impartiality, non-transferability of special accreditation powers to others, control (the latter principle should be included in the list of basic principles of accreditation activities, which are defined in Article 5 of the Law of Ukraine 'On Accreditation of Conformity Assessment Bodies'). The accreditation procedure is carried out according to the rules that are publicly available and free to use. Accreditation bodies should periodically confirm their competence, this is usually done with the help of other accreditation bodies.

Key words: accreditation, forensic institutions, legal framework, legal regulation.